

SUMAR:

1. Cuvânt înainte
2. Programul de Medicină Narativă din cadrul Spitalului Clinic „Dr. C. I. Parhon”
3. Serviciul de asistență psihologică din cadrul proiectului „O viață demnă pentru fiecare!”
4. Lansarea proiectului "Prevention of violent Radicalisation and Of Violent Actions in intergroup relations"(PROVA) la Iași
5. Reflecții narative
6. O incursiune în viitor

1. Cuvânt înainte

De fiecare dată când avem de împărtășit din experiențele profesionale realizate prin acțiuni la Psiterra apare un moment de pauză, de suspendare, de așteptare: care din acțiunile recente sunt relevante, pentru cine, și care merită să fie făcute vizibile unor cercuri mai largi – cititorii noștri?

Anul 2017 s-a dovedit a fi generos în ocazii de a împleni intervenția profesională cu acțiunea colaborativă, din nou în parteneriate care continuă tradiții: cu Facultatea de Psihologie și Științele Educației, la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași (UAIC) – în cadrul parteneriatului de peste 5 ani în organizarea „the International Conference on Applied Psychology and Educational Sciences”, a 7-a ediție, o dată la fiecare doi ani, de această oară o ediție aniversară, 20 de ani de la crearea Facultății de profil la Iași; cu Primăria Iași și Spitalul Clinic Universitar „dr. C. I. Parhon” Iași, în partea a doua a proiectului de asistență psihologică a pacientului geriatric, început în vara anului trecut; cu Universitatea din Florența, după ani de proiecte europene în colaborare, alături de noi parteneri academici și nonprofit, de data aceasta animând rețeaua locală de organizații publice și private care conlucrează la reintegrarea socială a deținuților din penitenciar și al celor din serviciile de probațiune, într-un nou proiect (PROVA) Erasmus+.

Continuitatea acțiunilor sistematice de promovare și de cercetare narativă este asigurată prin noile acțiuni de dezvoltare a programelor de medicină narativă (atât prin proiectul derulat la Spitalul Parhon cât și prin noile proiecte în curs, alături de Societatea Studenților Mediciniști de la UMF „Gr. T. Popa” Iași și Facultatea de profil de la UAIC.

Un mic grup de formare în Terapie Narativă și-a încheiat periplul prin cursul de formare inițial, mărinind numărul de „narativiști” din România și creând premisele pentru noi aplicații inedite în viitorul apropiat.

O primăvară care ne permite să fim în mișcare!

2. Programul de Medicină Narativă din cadrul Spitalului Clinic „Dr. C. I. Parhon”

Programul de medicină narativă continuă și în 2017 la Spitalul Parhon recrutând noi istorii de viață ale rezidenților în medicină în rotație la clinica de geriatrie și provocând noi „aha”-uri identitar-profesionale celor prezenți, inclusiv facilitatorului care are șansa să orchestreze conversațiile după modelul narativ propus de Michael White.

Prin demersul de „îmbogățire treptată a poveștii” din centrul întâlnirii fiecare participant contribuie la ajungerea unei trăiri de „comunitate”, a unor împărtășiri de experiențe care unesc, care pot fi văzute din varii unghiuri, din perspectivele de viața ale celor care interacționează.

„Abordarea narativă descrie viețile persoanelor implicate, documentează și permite împărtășirea poveștilor de viață, și permite scrierea, diseminarea, și creșterea accesului la experiențele semnificative de viață” (Connelly and Clandinin 1990).

Rita Charon (2006) sugerează necesitatea unei adevărate competențe profesionale narrative la medici – o competență caracterizată de relaționarea cu o anumită căldură și intimitate – care să devină manifeste din prima clipă a contactului cu pacientul.

În urma adoptării unei atitudini narrative, reflectivă, care să permită susținerea unor interacțiuni profesionale care să onoreze identități alternative a persoanelor din interacțiunea specializată (de exemplu, nu numai identitatea de „pacient”)

personalul specializat participant în echipele multidisciplinare și în experiențele sistematice narrative ajung

- să aibă un nivel mai ridicat al coeziunii în echipele din care fac parte,
- să recunoască, să accepte și să susțină perspectivele pacienților și ale membrilor de familie ale acestora,
- să aibă o încredere reconsiderată, recuperată, sau întărită în misiunea onorantă a meseriei lor, în ciuda dificultăților care apar în aceste domenii – de la competiția inter-individuală, intra- și inter-organizațională și profesională, la epuizarea profesională și la lipsa resurselor tehnice sau financiare, pentru a contribui în mod eficient la realizarea asistenței medicale de calitate (Charon 2006).

Apelând la Rita Charon din nou, în concluzie, ce este medicina narativă?

Un program care să asiste la „dezvoltarea vieții interioare” a viitorilor medici (Charon, 2006, p. 155).

Ce spuneau rezidenții participanți la program în 2012-2013?

„Uneori mi se părea ca ce gândesc eu e general valabil și datorită acestor întâlniri am realizat că unii au altă părere în legătură cu un anumit aspect și trebuie să respect asta!”

„Obişnuți să discutăm cazul medical, uităm că pacientul e o ființă, și am înțeles

ca trebuie acordată atenția necesară și confortul

omului din fața noastră, nu e doar pacient, un client.”

„Cine vrea să participe la aceste întâlniri trebuie să își uite inhibițiile și să lase impresiile și aroganța afara, altfel nu au nici un beneficiu.”

„A fost o experiență nouă și zic eu reușită, așa mai participa la astfel de întâlniri, cu siguranță!!”

Activitate din cadrul proiectului O viață demnă pentru fiecare!. Proiect derulat cu sprijinul financiar al Primăriei Municipiului Iași, prin Programul anual de finanțare nerambursabilă destinat proiectelor de interes public local propus de organizațiile neguvernamentale din municipiului Iași. Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Primăriei Municipiului Iași.

3. Serviciul de asistență psihologică din cadrul proiectului O viață demnă pentru fiecare!

Serviciul de asistență psihologică din cadrul proiectului „O viață demnă pentru fiecare!” a asistat pînă în prezent 70 de persoane vârstnice. Subiectele aduse în conversația terapeutică se referă la trăirea subiectivă a afecțiunilor fizice și a simptomatologiei aferente, limitările funcționale care îi împiedică să se implice în activități și să realizeze sarcini casnice, singurătate, regretul cu privire la viața trăită, frica de moarte (inclusiv, a unei morți dureroase).

Cele mai multe persoane vârstnice recunosc că nu reușesc să accepte și să se adapteze la această etapă de vîrstă.

Dna B, 70 ani:

„Niciodată nu m-am gândit că bătrînețea va fi așa: să nu pot face nimic, să obosesc atît de repede, să mă doară tot, să am nevoie de ajutor. Tare mă supără toate astea. Tu știi cum am fost eu în tinerețe? Nu stăteam pe loc o clipă, eram ca o suveică. Acum... nici în oglindă nu pot să mă uit. Nu mă recunosc”.

O bună parte dintre ele, fac o legătură cauzală între starea de sănătate actuală deteriorată și volumul de muncă depus „în tinerețe”.

Dna P, 75 ani: „Lucram la CAP și acasă creșteam 5 copii. Tare greu a fost. Numai cum nu am lucrat: și pe vânt, și pe ploaie, și pe ger. Lucram de dimineața până seara. Cine sa aibă grijă de mine. Toate m-au ajuns din urmă acum”.

Reflectând la experiența de viață, există situații de reacții negative și de senzații de inechitate.

Dna A, 86: „Știți, nu este corect. Noi am fost generația de sacrificiu. Am suferit tare mult. Nu ne puteam bucura de lucruri bune, am fost deposedați de proprietăți, nu puteam călători, ne era frică să vorbim... Voi sunteți privilegiați. Nu este corect că noi am avut o asemenea viață...”

Aproape toate persoanele vârstnice mulțumesc la finalul ședinței că au fost ascultate „cu atenție”, că s-au „descărcat”, că s-au „răcorit” că s-au eliberat „de o povară”, că „tineretul mai aude și ce spun cei mai în vârstă”, că „s-au jeluit”.

Activitate din cadrul proiectului O viață demnă pentru fiecare!. Proiect derulat cu sprijinul financiar al Primăriei Municipiului Iași, prin Programul anual de finanțare nerambursabilă destinat proiectelor de interes public local propus de organizațiile neguvernamentale din municipiului Iași. Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Primăriei Municipiului Iași.

 Asociația Psiterra a intrat în lumea Erasmus+ !!!

4. Lansarea proiectului "Prevention of violent Radicalisation and Of Violent Actions in intergroup relations"(PROVA) la Iași.

Prima întâlnire de lucru în cadrul proiectului "Prevention of violent Radicalisation and Of Violent Actions in intergroup relations" (PROVA) cu partenerii **Universitatea din Florența** (Italia), **AufBruch** (Berlin, Germania), **LabCom** (Florența, Italia), **Universitatea din Barcelona** (Spania), **Fundația Giovanni Michelucci** (Florența, Italia) a avut loc în Iași în perioada 8-9 martie, 2017 la Hotel Unirea.

Scopul proiectului vizează prevenirea radicalizării în penitenciar și în serviciul de probațiune.

Reflectarea asupra modalităților de poziționare față de tematicile radicalizării violente și a conflictelor violente, planificarea următoarelor

etape, întâlnirea cu profesioniștii (reprezentanți ai Penitenciarului Iași; Direcției de Probațiune Iași; Asociației Alternative Sociale; Fundației Alături de Voi; Facultății de Psihologie și Științe ale Educației, UAIC Iași; Avocatului Poporului; DGASPC Iași; Centrului

Regional de Prevenire, Evaluare, Consiliere, Antidrog Iași; Biroului de Mediere, Caritas Iași etc), evaluarea

impactului unui asemenea proiect în cadrul comunității au fost câteva dintre activitățile realizate.

Ce ne propunem să realizăm?

1. Implementarea **unui program de formare** pe tema prevenției radicalizării pentru profesioniștii care lucrează în domeniul sistemului de justiție juvenilă

2. Desfășurarea **workshop-urilor educaționale** pe tema prevenției radicalizării pentru minori și tineri adulți aflați în penitenciare și minori și tineri adulți aflați în serviciul de probațiune

3. **Analiza fenomenului radicalizării** (focus – grupuri) cu actori sociali, stakeholderi implicați în politicile de incluziune, factori de decizie.

Proiectul este finanțat prin programul Erasmus+ KA3, Call:

EACEA/05/2016

„Incluziunea

socială prin

intermediul educației, formării și tineretului”.

Perioada de implementare este 1 decembrie 2016 – 1 decembrie 2018.

5. Reflecții narative

Între practicile narative adaptate la Iași una are un loc special în galeria de experimente – educaționale, terapeutice, profesionale: „Ceremonia definițională” (*definitional ceremony, White 2007*).

Ce permite adoptarea acestei practici de „îmbogățire treptată a poveștii” din centrul conversației în grup, structurate în patru părți – povestire, repovestire de către auditoriu, re-repovestire de către povestitorii din centru, și discuția liberă de la final?

- stil lejer, neconstrângător
- permite o poziție de *ne-superioritate*, de *non-aroganță*
- o poziție personală, nu una de „reprezentant al unei profesii”

- o atitudine externalizatoare, relațională – de a descrie persoana ca persoană, iar problema ca fiind separată de aceasta; persoana ca fiind afectată de aspectele problematice
- ralierea în jurul rezistenței față de aspectele problematice, în jurul obiectivelor dezirabile mărturisite în conversația narativă de către povestitorii experiențelor care sunt în centru – crearea unei experiențe de comunalitate de preocupări și de acțiune.

Ceremonia definițională pare să răspundă la întrebarea „cât de ușor poți să ajuți un om fără să folosești tehnici complicate?” Toți povestim. Toți avem „expertiza” narativă. Mai mult sau mai puțin, însă ghidați de principii simple te poți situa imediat sub sau alături de persoane (care sunt experți ai vieților lor) și poți participa la „punerea poveștilor în circulație”, influențând astfel viețile tuturor astfel „legate” de narațiune.

Povestea în dinamica ei îmbogățită treptat, prin participarea la „șeserea” ei de către cei implicați în procesul narativ preia forma îmbrăcată de experiențele lor, a participanților.

Noi avem interacțiuni narative cotidiene însă ceremonia definițională trece dincolo de „cotidian”, în sensul lui Michael White, practica narativă sistematică și principială (ghidată de respect autentic și curiozitate ingenuă)

„exoticizează banalul sau cotidianul”, creează un spațiu de resemnificare care e propriu celui magic, al poveștilor în care posibilul apare în forme improbabile.

Ceremonia definițională permite așadar construirea unui spațiu-timp specific ritualurilor apreciative, al sărbătoririi posibilității semnificării vieții și a împărtășirii acesteia, un moment de triumf al exercițiului umanității, un demers fundamental de comunalitate și contact interuman făcând conexiuni dinamice prin insterștiul-narativ.

Ceremonia definițională contribuie la răspunsuri posibile la întrebarea „Cum reușești să faci să meargă mai departe povestirea cuiva?”

Întreșeserea experiențelor de viață din centru cu reflecții „aici-și-acum” ale martorilor privilegiați de spațiul conversațional narativ, nu dialogic (putând doar contribui și nu dezbate, adăuga, și nu argumenta, semnifica și resemnifica ceea ce este deja împărtășit, și nu înlocui, decentra, sau marginaliza), crește potențialul nașterii de multiple scenarii plecând de la povestea din centru.

Investigarea personalizată a „transportului” (catharsis) pentru fiecare din cei prezenți permite o platformă de auto-apreciere a efectelor narative ale poveștii care leagă cei prezenți în feluri nebănuite, neplanificabile, surprinzătoare.

Ceremonia definițională permite, în feluri intensificate de prezența mai multora în auditoriu și, posibil, a mai multor povestitori în centru, ca fiecare să își ducă mai departe povestea la care a ajuns, iar „a duce mai departe” are același sens adăugat de „a fi dus mai departe” (de poveste), având astfel noi idei de acțiune pentru viitor, noi orientări față de mai vechile semnificații (de dinaintea ceremoniei definiționale).

Multiplicitatea experiențelor puse în legătură narativ permite generativ explorări combinate și exprimări inedite care „deblochează”, „expandează”, inovează alternative care eliberează persoanele implicate de sub „vraja” unei singure povești împovărătoare dinainte și permite celebrarea noilor acțiuni, susținerea celor care permit elaborarea și menținerea identităților preferate în acțiuni viitoare.

În ceremonia definițională continuă procesul de distanțare față de discursul internalizator al etichetărilor, al descrierilor esențialiste și se păstrează perspectiva dinamică, procesuală și relațională (în care, nu doar cronologic, „*panta rhei*”). Perseverarea disocierii persoanei de etichetele care pot să o descrie limitat, generalizat, unilateral permite exersarea relației cu persoana din spatele etichetei, permite expresii verbale care descriu bogăția experiențială și identitară cu rădăcini în

întreaga viață a persoanei, inclusiv din imaginația sa, cu privire la viitor.

În ceremonia definițională „cine informează pe cine”? Aici, similar acompanierii narative a terapeutului care lucrează individual, mă alături lui în povestea lui, devin „șerpașul” firului narativ către expresia care ajunge să descrie identitatea nonstructuralistă a persoanei din centru: speranțe, orizonturi ale vieții, deziderate...

6. O incursiune în viitor

Participarea la Școala de Vară și Conferința de Psihiatrie Socială organizată anual de către Asociația de Psihiatrie Socială din România, împreună cu Spitalul de Psihiatrie din Câmpulung Modovenesc:

- Școala de vară: **28.06.2017-30.06.2017**, Gura Humorului, Hotel Toaca Bellevue
- Conferința: **30.06.2017-02.07.2017** Gura Humorului, Hotel Toaca Bellevue

<http://apsro.ro/conferinta-2017/>

Iulie-august 2017: cursul de formare avansat de nivel 3 Terapie Narativă, cu Hugh Fox (Institute of Narrative Therapy, UK) **31.07.2017-04.08.2017**

www.psiterra.ro

Partener în organizarea 7th International Conference on Applied Psychology and Educational Sciences - Anniversary Edition: Faculty of Psychology and Educational Sciences at „Alexandru Ioan Cuza” University of Iasi, 20 Years!

Organizator al Simpozionului Internațional „Narrative Therapy and Community Work” (ediția a 2-a) **19.10.2017-22.10.2017**

<http://www.psih.uaic.ro/~icap2017/index.php/en/>

Organizarea cursurilor de formare profesională:

- Terapie Narativă. Nivelul 1
- Terapie Narativă. Nivelul 2
- Terapie Narativă. Nivelul 3. Modulul 1.

www.psiterra.ro

Anul 3 Nr. 1
APRILIE 2017

www.psiterra.ro
contact@psiterra.ro